

Setkání vodohospodářů při příležitosti Světového dne vody 2012

Svaz vodního hospodářství ČR spolu s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí a ve spolupráci se SOVAK uspořádal dne 22. března 2012, již tradičně v Národním domě KDŽ na Vinohradech, slavnostní setkání vodohospodářů při příležitosti Světového dne vody 2012. Oslavy Světového dne vody 2012 pokračovaly 23. března koncertem v Koncertním sále Pražské konzervatoře a byly završeny 24. března 18. reprezentačním plesem vodohospodářů na Žofíně.

Slavnostního setkání vodohospodářů se letos zúčastnilo více než 150 zástupců státní správy, vodohospodářských podniků a společností z oboru vodovodů a kanalizací a vodních toků, a dále inženýrských a projektových firem.

Ing. Tomáš Vaněk, místopředseda Svazu vodního hospodářství ČR, přivítal v čestném předsednictvu náměstka ministra zemědělství Ing. Aleše Kendíka, prvního náměstka ministra životního prostředí Ing. Jakuba Kulíška, předsedu Svazu vodního hospodářství ČR Ing. Karla Nováčka a předsedu SOVAK Ing. Františka Baráka.

Náměstek ministra zemědělství Aleš Kendík v úvodním vystoupení připomenul, že v tomto roce je to již 20 let, kdy byl na konferenci Organizace spojených národů v brazilském Riu de Janeiro Světový den vody poprvé vyhlášen. Letošní celosvětové heslo Světového dne vody připomíná těsnou souvislost vody s dostupností a dostatkem kvalitních potravin. Problémy nedostatku vody v celosvětovém měřítku budou v budoucnu stále více podkopávat potravinovou bezpečnost. Dále náměstek Kendík připomenul dvě významná letošní výročí, a to 15 let od průchodu velké povodně na Moravě a dále 10 let od katastrofální povodně, která postihla zejména povodí Vltavy a Labe. Skutečnost, že v posledních letech neprošla Českou republikou obdobná větší povodeň, nemůže znamenat, že nebudeme dále sledovat opatření pro zlepšení ochrany před povodněmi. V té souvislosti vyzdvihl význam realizovaných i plánovaných technických opatření programu MZe „Prevence před povodněmi“, která spolu s „přírodě blízkými opatřeními“ realizovanými v rámci operačního programu životní prostředí významně zlepšují stav ochrany před povodněmi v České republice. Závěrem poděkoval vodohospodářům obou oborů za úspěšné plnění jejich úkolů při zajišťování zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod, resp. správě vodních toků s vědomím, že jejich práce přináší obecný prospěch ve veřejném zájmu a zájmu občanů.

První náměstek ministra životního prostředí Jakub Kulíšek, aby v souvislosti s heslem letošního Světového dne vody zdůraznil význam vody, uvedl, že „bez vody se nedá dlouho přežít, ale bez potravin ano“. Dále hodnotil zcela zásadní význam užití vody ve světě pro zemědělství a výrobu potravin. Ve svém úvodním vystoupení dále zmínil problémy nastavení administrace operačního programu Životní prostředí. Připomněl problematiku provozních smluv, která ve svém důsledku znamenala neakceptování řady projektů pro financování z tohoto programu. V té souvislosti sdělil některé závěry posledního Řídícího výboru, včetně informace o ukončení administrace projektu rekonstrukce Ústřední čistírny odpadních vod v Praze a přípravě dalších výzev. Ohledně příštího plánovacího období, kdy MŽP opět usiluje o svůj „operační program“, informoval o dopise Evropské komise, která váže příslib podpory na oblast zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod na zřízení „nezávislého regulačního úřadu“ pro obor vodovodů a kanalizací. Nadále bude uplatňovat MŽP podporu projektů na opatření k ochraně před povodněmi.

Na závěr úvodního bloku byl promítnut krátký film připravený Ministerstvem zemědělství s názvem „10 let po velké povodni“.

Ing. Miroslav Nováček, předseda představenstva Svazu vodního hospodářství komentoval některé aktuální problémy vodního hospodářství a to z pohledu Svazu vodního hospodářství ČR.

Uvedl, na jaké oblasti **společného zájmu vodohospodářů všech oborů** se soustředí aktivity Svazu. Jedná se zejména o:

- novely vodohospodářských zákonů a prováděcích právních předpisů a opatření, především pokud se dotýkají podnikové sféry,
- koncepci vodního hospodářství a hlavní směry dalšího vývoje,
- implementaci směrnic EU, zejména Rámcovou směrnicí a tzv. „povodňovou směrnicí“,
- novely dalších zákonů týkajících se zájmů vodního hospodářství především na úseku životního prostředí, veřejného zdraví, financování, zemědělství a ekonomiky.

Pro SVH ČR jsou aktuální i otázky týkající se zaměření priorit v oblasti financování potřeb vodního hospodářství v dalším plánovacím období EU, bude-li operační program na úseku životního prostředí znovu založen. Svaz vodního hospodářství je připraven komunikovat nejen o prioritách potřeb sektoru vodního hospodářství, ale i o nastavení pravidel administrace projektů a podmínkách jejich výběru k podpoře. Vodohospodáři se nechtějí dostat do situace obdobné té dnešní, kdy počáteční špatná komunikace s Evropskou komisí a neznalost problematiky vodního hospodářství, způsobila zásadní problémy s financováním řady již akceptovaných projektů v rámci operačního programu Životní prostředí. Kritizoval záměr otevřít otázku „nezávislého úřadu regulace oboru vodovodů a kanalizací“ a argumentoval způsobem regulace v jiných evropských zemích s tím, že je přesvědčen o více než dostatečné. Dále si kladl otázky a diskutoval téma současných ekonomických nástrojů. Jsou dostatečné a dlouhodobě udržitelné pro zajišťování potřebné obnovy a pro další investiční rozvoj? Jaké důsledky pro vodohospodáře bude mít scénář, až dotace ať z fondů EU nebo státního rozpočtu skončí nebo budou významně omezovány, což brzy může být reálnou skutečností? Budou další finanční zdroje na opatření k ochraně před povodněmi?

SVH ČR se domnívá, že by měla být provedena analýza pro scénáře, charakterizované významným omezením finančních podpor a promítnout do aktualizace „Koncepce vodohospodářské politiky“.

Následovalo vystoupení Ing. Františka Baráka, ve kterém se předseda představenstva SOVAK ČR zabýval současnými a zejména budoucími problémy oboru.

Uvedl, že zásadním předpokladem zachování kvalitní a provozuschopné infrastruktury je její údržba a především obnova. Tu by měla řešit dlouhodobá, alespoň 40 letá koncepce oboru; dosavadní cca 5 letá koncepce je spíše operativou, nikoliv koncepcí vodovodů a kanalizací České republiky. Kontrolní mechanismy k jejímu plnění jsou však nedostatečné.

Vodárenská infrastruktura by měla být obnovována v přibližně 40 leté periodě. Zdrojem pro financování obnovy je cena pro vodné a stočné. Zpravidla, tam, kde je tato cena nízká, nedocházelo v posledních letech k obnově majetku a ten je mnohdy na hranici provozuschopnosti. Tam, kde je majetek „vybydlen“, bude muset dojít ke skokovému nárůstu ceny vody pro zajištění finančních zdrojů; její další nárůst se však po několika letech při řádné obnově ustálí.

Sdělil, že české vodárenství musí být během několika let samofinancovatelné, to znamená, kromě mimořádných situací, bez dotací. Dotace, ať státní nebo evropské, mají z dlouhodobého hlediska pro financování obnovy vodárenského majetku jen malý význam. Nebude jiné cesty, než aby zdroje na provozování včetně nezbytné obnovy a v budoucnu i na další investiční rozvoj byly generovány z ceny pro vodné a stočné.

Většina spotřebitelů cenu vody nezná, jenom si stěžuje na její nárůst. Komfortní spotřeba vody je dnes zhruba 100 litrů na osobu za den. To je dnes v průměru 6 -7 Kč denně, na venkově, kde není stočné, pouze polovina. Člověk by se neměl vzdávat pohodlí a mít kdykoliv kvalitní pitnou vodu k dispozici. Přitom ovšem musí počítat s tím, že za toto pohodlí musí zaplatit.

V České republice zaplatíme z ceny vody více než třetinu v různých poplatcích a daních státu; drahé jsou mj. i platby za věcná břemena. Pozoruhodné je to, že nejdražší jsou ty platby a poplatky, které platí vlastníci infrastrukturního majetku státním, krajským a municipálním institucím. Srážkové vody z krajských a státních komunikací čistíme zdarma, respektive zaplatí je všichni ostatní spotřebitelé ve stočném. Přitom i za uložení kanalizace do dopravních komunikací, patřících státu nebo krajům, platíme. Za zábory veřejných prostranství platí provozovatelé vodovodů a kanalizací městům a krajům stamilióny ročně, což je též součástí ceny pro vodné a stočné.

V souvislosti s problematikou ceny vody, podtrhl předseda Barák termín „solidární cena“; resp. solidaritu silnějšího se slabším, ve vodárenství města s venkovem. Je zřejmé, že výroba pitné vody je ve městech vzhledem k hustotě zástavby a vyšší spotřebě podstatně levnější než na venkově. Přesto se daří udržet ve většině regionů naší země jednotnou cenu vodného a stočného právě díky zmíněné solidaritě.

Zcela závěrem oslovil Ministerstvo zemědělství ČR s nabídkou spolupráce při formulaci novely zákona o vodovodech a kanalizacích, který je v současné době připravován bohužel mimo odborné zázemí, které SOVAK nabízí.

Po přestávce, kdy souběžně proběhla tisková konference za účasti předsednictva slavnostního setkání, byl zahájen druhý blok přednášek zaměřený na aktuální informace z rezortů Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí.

Ing. Aleš Kendík, náměstek ministra informoval účastníky slavnostního setkání o některých aktualitách vodního hospodářství v působnosti tohoto rezortu. Nejprve zmínil:

- dokončení transformace Zemědělské vodohospodářské správy,
- převedení vodních toků, nádrží a archivu na s.p. Povodí a Lesy ČR, s.p. a
- převzetí „hlavních odvodňovacích zařízení“ Pozemkovým fondem.

Z dalších úkolů zmínil:

- dokončit program odstraňování povodňových škod do 30.6. 2013,
- urychlit pokračování přípravy a realizace velkých akcí II. etapy „Program prevence před povodněmi“,
- zahájit II. etapu vývoje Informačního systému veřejné správy ve vodním hospodářství (ISVS-VODA), který je společným systémem MZe, MŽP, MD a MO,
- zajistit integraci nově budovaného informačního systému MŽP „ENVI VODA“, který inovuje IS VÚV T.G.M, v.v.i. (HEIS) a IS ČHMÚ,
- připravit do 30.6. t.r. návrh III. etapy „Programu prevence před povodněmi“ včetně předpokladu finančních zdrojů na období 2014–2020 (zpracovány návrhy technických akcí – 70 ks o objemu 11,8 mld Kč + další rezerva 4,3 mld Kč s ročními náklady cca 1,3 mld.Kč,

- připravit dotační titul na rozvoj infrastruktury vodovodů a kanalizací – orientace na malé aglomerace – zejména do 2 000 EO a začlenit „Program rozvoje venkova“ (obce do 500 EO) do těchto podpor,
- připravit novelu zákona o vodovodech a kanalizacích s předložením do PS PČR do konce roku 2012 a souběžně připravovat novelu prováděcí vyhlášky,
- novelizovat vodní zákon (v „doprovodném zákoně“ k občanskému zákoníku),
- zahájit proces II. etapy „plánování v oblasti vod“,

Ing. Jakub Kulíšek, první náměstek ministra životního prostředí vystoupil se zajímavou prezentací s názvem „Současnost a budoucnost dotací pro vodohospodářskou infrastrukturu“.

Nejprve shrnul vývoj jednání s Evropskou komisí (EK) o tzv. „problematických projektech“. Na EK byla zaslána upravená metodika vykládající Přílohu č. 7 a sdělil, že lze bohužel očekávat další připomínky, o kterých bude MŽP s EK dále jednat. Ohledem na složitost administrace zvyšuje MŽP v současné době tlak na rychlejší přípravu a realizaci projektů.

V nejbližší budoucnosti bude MŽP řešit uvolnění více než 7 miliard Kč k využití pro projekty v „zásobníku“ z minulosti (z XIII. výzvy) a dále vyhlásí výzvu v oblasti 1.1.1. pro příjem nových žádostí (pro obce pod i nad 2000 EO).

Ing. Kulíšek dále sdělil pokračující nekompromisní postoj EK vůči roztržitosti české infrastruktury vodovodů a kanalizací. V zápisu z jednání konaného dne 29.6.2011 mezi MŽP a EK je uvedeno, že EK připomíná svůj požadavek na postupné zavedení regulátora, a že pokud nevznikne nezávislý regulační úřad pro vodárenství, neposkytne dotace pro vodohospodářskou infrastrukturu na období 2014 až 2020.

Dále uvedl, že dne 6. října 2011 uveřejnila EK návrhy nařízení pro programovací období 2014 – 2020 pro oblast vodního hospodářství. Z jejich znění vyplývá, že pro zajištění čerpání (tzv. ex-ante kondicionality) bude nezbytné v oblasti vodního hospodářství zabezpečit existenci:

- politiky pro stanovení poplatků za vodu, která vhodným způsobem podněcuje uživatele k efektivnímu využívání vodních zdrojů,
- odpovídajícího podílu různých způsobů využívání vody k úhradě nákladů na vodohospodářské služby, v souladu s článkem 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky.

Ing. Kulíšek sdělil následující harmonogram další přípravy kroků pro přípravu operačních programů na další plánovací období:

Vyjednávání o návrzích nařízení k programovému období 2014-2020	2012 – 2013 (probíhá od konce roku 2011)
Představení návrh Společného strategického rámce Evropskou komisí	únor 2012
Veřejná konzultace k návrhu Společného strategického rámce	zahájení únor/březen 2012
Vymezení operačních programů	duben 2012 – prosinec 2012
Dopracování návrhů operačních programů v interakci s Evropskou komisí	leden 2013 – prosinec 2013
Odsouhlasení operačních programů s Evropskou komisí	listopad 2013 – prosinec 2013
Zahájení realizace operačních programů v programovém období 2014-2020	2014

Závěrem položil Ing. Jakub Kulíšek následující otázky vodohospodářům, kterými reagoval zejména na vystoupení předsedy SOVAK:

- jaký prostor pro vyjednávání má MŽP, když postoje SOVAK a EK jsou diametrálně odlišné?
- má SOVAK zájem na dalších dotacích?
- mají zájem vodohospodářské společnosti o regulované dotace?
- obětovat dotace nebo podlehnout tlaku a tlačít na zavedení regulačního úřadu?
- budou dotace v režimu veřejné podpory atraktivní? (v té souvislosti zmínil, že výše finančních podpor by měla pro příští plánovací období být nižší než v současném OPŽP (cca 40 až 60%).

Poslední blok prezentací byl zaměřen na poznatky a zkušenosti z posledních katastrofální povodí, zejména před 10 lety v roce 2002. Postupně vystoupili zástupci Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí.

RNDr. Pavel Punčochář, CSc., vrchní ředitel sekce vodního hospodářství MZe nejprve představil negativní důsledky celkem šesti velkých povodní od roku 1997 až do současnosti v následující tabulce:

škody na majetku	174 mld Kč
ztráty lidských životů	123
škody na státním VH majetku	17,8 mld Kč

Dále shrnul hlavní opatření v oblasti koncepčních, legislativních a technických preventivních opatření:

- v roce 2000 byla vládou schválena „Strategie prevence před povodněmi pro území České republiky“,
- v letech 2000 až 2001 byly přijaty základní zákony, zejména vodní zákon,
- postupně byly budovány systémy prognóz a předpovědí (od roku 2000),
- v letech 2003–2005 byly založeny informačních systémy o povodních,
- byly přijaty programy technických preventivních opatření,
- byla přijata „Povodňové směrnice“ – 2007/60/ES a zahájena její implementace.

Dále vrchní ředitel Punčochář informoval o vývoji technických preventivních opatření v rámci „Programů prevence ochrany před povodněmi“ takto:

- I. etapa („ZAHÁJENÍ“) v letech 2002-2007: realizováno 435 akcí za 4,0 mld Kč, (ochráněno 315 tis. obyvatel a 240 mld Kč majetku),
- II. etapa („ROZVINUTÍ“) v letech 2007-2013: alokováno 11 mld. Kč (dosud čerpáno 7,5 mld Kč),
- III. etapa („RETENCE“) - v přípravě na roky 2014-2020.

V závěru vrchní ředitel Punčochář zmínil tyto faktory stěžující realizaci protipovodňových opatření:

- majetkoprávní vypořádání nezbytných pozemků,
- protesty nevládních organizací ochrany přírody,
- stanoviska státní správy ochrany přírody,
- obtíže s dokončením výběrových řízení,
- „nerozhodnost“ veřejné správy.

Posledním vystoupením byla prezentace Ing. Josefa Reidingera, vedoucího oddělení odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí, který informoval o současném stavu a dalším výhledu implementace „povodňové“ směrnice EU. Dosud byla dokončena metodika, testování reportingu EU, dále pilotní projekty a standardizace.

Současně bylo dokončeno předběžné vyhodnocení povodňových rizik pro celé území České republiky. Připravuje se zpracování map povodňového nebezpečí a rizika a dále přípravné práce pro Plány pro zvládání povodňových rizik.

Závěrem svého vystoupení shrnul Ing. Reidinger podporovaná opatření a projekty schválené v rámci operačního programu Životní prostředí takto:

- tvorba digitálních povodňových plánů a budování lokálních výstražných a varovných systémů (210 projektů za cca 1 mld. Kč),
- tvorba map povodňového nebezpečí a povodňových rizik (11 projektů za 181 mil. Kč),
- systémy předpovědní a hlásné povodňové služby (9 projektů za 395 mil. Kč),
- studie protipovodňových opatření včetně přírodě blízkých (74 projektů za 434 mil. Kč),
- realizace protipovodňových opatření včetně přírodě blízkých (18 projektů za 653 mil. Kč),
- optimalizace vodního režimu krajiny (941 projektů za 5,95 mld Kč).

V rámci slavnostního setkání proběhla výtvarná a literární soutěž pro žáky základních škol a nižších tříd víceletých gymnázií, letos na téma „Voda pro potraviny“. Její výsledky budou vyhlášeny 30. dubna.

Ing. Jan Plechatý

Vodohospodářský rozvoj a výstavba a.s.

e-mail: plechaty@vrv.cz